

Издази Недјељом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
за годину 6 ф., на чо год.
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у
плаћеним писмима непо-
средно администрацији „Гл.
Црногорца“ на Цетине, а
може се и картом упут-
ницом на пошту у Котор.
Донеси шаљу се уредни-
штво. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже вријеме мање.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

ПАРИЗ, 5 јануара. Камара је одбила приједлог радикала Ашара, да се умање тајни фондови владе, пошто је министар пресједник Гобле изјавио, да би влада то сматрала као неповјерење.

ПАРИГРАД, 5 јан. Драган Цанков дошао је у Цариград.

РИМ, 6 јануара. Министар иностраних дјела, конте Робилант, примајући бугарску депутацију, казао је Бугарима своје мишљење, да бугарска влада треба да прегне на коначно рјешење, или да одржи садашње стање, које би, ако и даље потраје, могло пахути доброј вољи великих држава према Бугарској, те изложити је опасности да буде напуштена од свијех. Бугари ваља да траже споразум с Русијом, који није немогућан, ако се најљубљиво проучи берлински уговор и цариградски протокол. Робилант не хоће да даје савјета, јер Бугарска ваља да сама ријешити што јој ваља чинити и да чека успјех свога рјешења.

БЕРЛИН, 8 јануара. „Сјеверно-Њемачке Новине“ помињу како се многе греде и птице купују на рачун француске владе, на каже, да нема никакве сумње да Француска спрема бараке (колибе за војску) на њемачкој граници, да би ту скупила више војске но што може стати у градове.

БЕРЛИН, 9 јануара. — Ради великог извоза коња из Мекленбурга и Вестфалије (најачи теглећи коњи за топове) биће предложено савезном вијећу њемачком да забрани извоз коња из њемачке царевине.

ПАРИЗ, 9 јан. — Одбор камаре за државни прорачун одбио је, с 18 против 6 гласова, прорачун министра финансије, који је искао зајам од 383 милијона франака.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

У ЦАРСТВУ СНОВА.

Зимња сањарија.

I.

(Наставак.)

— Чујеш га! Оли потезати још јеврејско питање у нас, гдје нема ни једнога Јевреја? Зар нам није доста што се у неки дјо српске омладне увукла зараза „социјалних идеја“, те им је насцјело стварати њека „раденичка питања“ у нас, гдје томе нема никаквог природног основа на разлога, гдје би управо прије свега ваљало створити раденике, па би ови своје питање сами ријешили. Смијевати о „подјели рада“ у народу, у кога има толико рада да се уради, да оно мало раденика није довољно да савлада и један виши дјо тога рада. Само нам још треба јеврејско питање. —

— Не, ни да Бог! Кад спомену данашње Јевреје, није ми падало на ум да замећем разговор о њиховом друштвеном, политичком и моралном положају у разним државама гдје их има, и ако би и то могло бити доста занимљиво; јер, и ако их нема у Црној Гори, има их већ по другејем српском крајевима. Но ја сам хтио само да ти обратим пажњу на велику разлику између оних занесењака и смијевалица јеврејских те их налази-мо у њиховијем староставним књи-гама, и данашњих владара свијех нов-

БУКУРЕШТ, 9 јан. — Агенат намјесништва бугарског, Стојанов, позват је хитно у Сриједац и креће ноћас. Стојанов говори, да се у Бугарској спремају озбиљни догађаји и да је влада вољна латити се преголачки посла.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Још навјек стоји политички свијет под притиском веће бесједе највишег државника нашега доба и распушта царевинске скупштине која се оглушила његовијем ријечима.

Из Петрограда јавља „Н. Сл. Преси“ да су тамо Бисмаркове ријечи о Бугарској задовољиле. Но даље се назире жеља Бисмаркова, да Њемачка не дође у невољу да бира између Русије и Аустрије. Изјаву Бисмаркову, да пријатељство с Русијом не смета добријем односима с Аустријом, разумије „Новоје Време“, да Бисмарк хоће само да се користи Русијом, да би сузбио француске тежње за Алсацијом и Лотарингијом. Према томе је врло мучно одржати мир. Та прије та послје мораће се Њемачка ријешити, ил' овамо ил' онамо.

Чудним се начином разлизи суђење инглеских новина о бесједи управника њемачке политике. Ми ћемо у кратко напоменути одзиве најзнатнијих инглеских листова:

„Тајмс“ налази да Бисмарк није искрен. У његовом умовању имају празнине и многа озбиљна, врло важна питања нијесу ни споменути или једва дотакнута. Том листу се чини, да бесједа гвозденога канцелара мора застрашити оне те се надаху, да ће Њемачка моћи постојано очувати мир и почети са разоружањем. Бисмарк очевидно не вјерује да ће се моћи уклонити испред непогоде која се заглава. Зато хоће бар Њемачку да обезбједи војском од сваке штете. У његовијем ријечима о Аустро Угарској чини се „Тајмс“ у-

као да се Бисмарк нешто мало руга. — „Дели Телеграф“ (лист владине, торијевске странке) вели да је та бесједа најсјајнија од свијех те их је говорио Бисмарк свога живота. Те новине се уздају, да ће скупштина примити приједлог, јер у несумњивој војној снази Њемачке најбоље је јемство за мир. — „Дели Њус“ (лист либералне, Гледстоново странке) изводе из ријечи Бисмарковијех, да се тројцарски савез изласком Аустро-Угарске разишао. — „Стандард“ (торијевски, владин) вели, да је послје те бесједе положај црњи но икада. Гдје је, вели, послје таквијех ријечи јемство за мир и докле се може вјеровати да ће мир трајати? — „Морнинг Пост“ (Солсберијев лист) истиче Бисмарково увјерење, да је права опасност рата од осветљивости француске. — „Пал-Мал-Газет“ (Гледстонов) узвикује: „Saigner à blanc!“ (пушити крв до поцједње кани) то је коначна ријеч образложења овога доба, те је највећи државник довикује свијету. То је страховито! Но ко може казати, да Бисмарк не правда историја и политика при тој мјесареј речици? Исти лист у осталом хвали бесједу као најбољу, особито због разлога о Русији, рускоме Цару и Батембергу, те вели: како лијепе среће по Инглеску, кад би Солсбери говорио на ту прилику. — „Сент-Демс-Газет“ не налази обичне Бисмаркове искренности, јер гдје је год споменуо Русију, морао је претварати своје мисли и чинити се као да се не боји ничега. Прошло је вријеме кад се Бисмарк могао назвати судијом Јевропе. —

* * *

На другоме мјесту наћи ће читалачи прву половину велике бесједе Бисмаркове. Но и скупштинари те су се противили Бисмарку и његову приједлогу казали су многу занимљиву ријеч те издаје, да је стање у Њемачкој, што је сасвим разумљиво, противно ономе те је било у Србији, у очи устаника Црнога Ђорђа. У Берманји сада као да су „кнезови“ радији кавзи, но „није рада спротиња раја“, није рад њемачки народ, бар тако је мислила већина распуштене скупштине. И „кнезови“ веле да „нијесу ради кавзи“ и за то ишту пови-

— Свакојако је та појава пуна занимљивих противности. Као што је у старо доба било трепутака те је њекијем златно теле било јаче од изабавитеља народног и божјег пророка Мојсија, тако се и сад може наћи по једно чеваде у тога племена, коме су његови снови милији од свијех златних телад овога свијета.

— Мучно ћеш наћи, Бога ми.

— Ено ти њемачки пјесник Х ајне, ено ти Л а с а л.

— Ласал? Па Ласал није био пјесник.

— Није по облику, но по срцу.

— Чујеш, Ласал? Онај оштри мислилац те је оборно дотадашњу науку о правој природи властности, својине?

— Огај исти те је погинуо у двобоју због једне жене, због „Ревекке“ која је том новом Јакову била милија од шарених па и од златних јагањади.

— Па који су његови снови?

— Он је смијевао о преустројству друштва, о новој социјалној основи, о —

— Је ли то теби сан?

— Занесто сан, сан на јави, управо француски сан. Како га је почео смијевати Русо у свом „contrat social“, развио се тај сан тамо до апокалиптичких сновијења Фурјеровијех. Но није ми сад задатак да зборим с тобом и о таквијем сновима, јер тад бисмо морали дуго живјети и зборити сваки-

шеће војске на седам година; а народни посланици не дадоше више војске за толико вријеме, управо за то, што „нијесу ради кавзи“.

Ево неколико примјера како је опозиција говорила:

Х а з е н к л е в е р (социјалиста): „И ако нијесам пријатељ буржоаске републике, морам изјавити: у Француској је раденик слободнији но у Њемачкој. У француској комори предлагале су социјалне демократе ономадне разоружање, овдје се пише повишица војске. Гдје је дакле већа љубав к миру? Француска хоће мир; она нас неће никад прва напасти (велико смеивање). Учините прво да је Њемачка народу скривитија, прогоните путкамерију (реакцију) (велики смејех). Ми се не бојимо распуштања; нама би било најмилије да се бира сваке године (смијех). Хоће ли Бисмарк да казни оне политичаре, који могу земљу унесрећити, нека почне са својом околином. Послије јучерашње бесједе Бисмарково искаће Буланже још више војске и добиће је. Ни један парламенат не би трпио да се онако с њим поступа, као што је јучер поступио Бисмарк с овом скупштином. Ни један парламенат не би трпио, да такви човек још и даље остане на својем мјесту. (Пресједник опомиње говорника на ред). „Ипак сам“ наставља говорник, „нахваљан државном канцелару, што је уклонио опасност од стране Русије“.

В и н т х о р е т (стари пријатељ прогнаних краљева хановерских, одговарајући на окривљење његове странке, да је у договору с Французима ради обнове хановеранске краљевине): „Ко је у стакленој кући, не смије се разбачивати крпима; влада која је другоаада са Гарибалдом и оружала заробљене Мацаре против њиховога краља, не смије се упуштати у такве нападе. Ми Хановеранци интено само да останемо на миру. Имају владе које пруже руку побјеђеном непријатељу; но имају друге које нијесу задовољне, док противнику не окну нос (смијех). Ја се поносим именом Велфа. Велфи су славна владалачка лоза и у срцују са свијем великијем владалачкијем домовима. Да ли је инострано министарство навикло да вријеђа стране владе? Да ли су само у Берлину вјерни краљу? Јучерашњи говор канцеларов био је такав да скупштина мора одбити приједлог. Ако ми не будемо

дан, док се не бисмо мало разабрали у том замрзају.

— Разумије се да томе не би било ни краја ни конца, кад би ти и науке хтио да ставиш у своје „царство снова“.

— Науке?

— Да, науке. Ти спомену Фуријера као сивача, Фурије је социјолог, а социјологија је тек наука?

— Наука? Да; како се узме.

— Узело се како му драго, што је наука, остаје наука и не може бити сан.

— Ја ипак велим: како узмеш. Све је наука што се научним обликом обрађује.

— Зар у науци ствар није важнија од облика, зар предмет није претежнији од начина?

— Од како је Бог створио човјека „по образу и по подобију својему“, навјек је тај образ, навјек је облик био драгоцијнији од оне шаке глиба те је творцу послужила грађом. Човјек не може стварати по другом начелу, по другом закону, по по коме је сам створен. То важи за умјетност као и за науку. Ма каква била грађа, она постаје умјетничким створом тек тада, кад јој умјетник даде лијеп облик и кад је надахне својим духом. Исто и грађа науке тек тада бива наука, кад га научник учини у научни облик и кад га проинике својим умом. Особито та истина постаје све јаснија у доба данашњих научних особина, специјалности, кад свака појава или која

држали Французи, они нас неће напасти (јачо снабивање). Ваистину, јер сами се чују преслаби. — Нема сумње да ће скупштина ријешити за тригодишњи рок. Тим још не постаје војска скупштинском; у осталом, наша војска није царева (kaiserlich), но државна, царевинска (Reichs heer); Команда је Царева, но трошак и војнике одобравамо ми. Ми не смијемо напуштати свога права одобрења. Ко се тога дотакне, тај вријећа круну.“

Бечки дописник „Пестер Лојда“, пишући о тамошњем утиску бисмарковијех ријечи, вели: „Угарску је Бисмарк одликовао споменувши је двојино. Пешто поругљиви (пронични) начин тога спомена не треба сувише примити к срцу.“ — На то примјењује „П. Лојд“, да он то „никако није примио к срцу.“ — Но ми примјењујемо П. Лојду, да ми ни у њега ни ма у којег другог од аустро-угарскијех листова те их пријемо, нијесмо нашли тијех ријечи. Штампана карта није ваљда оно исто што и срце уредника „П. Лојда“, да не би могла тијех ријечи, без икаквог бола, „примити к себи.“

Граф Петар Шувалов говорио је у Берлину често с Бисмарком; нема сумње да има важно посланство. Мисли се да ће Бисмарк преко њега посредовати између Петрограда и Беча.

Берлинске „Националцајтунг“ дознају, како је руском Цару било немило разумјети, да је Калнокија обећао Чорчилу помоћ у руско-инглеском спору у Средњој Азији. То Цар сматра као повреду договора у Скјерпевицама.

Из Лондона јављају „П. Лојду“: „Пронно се глас; да је Солсбери смрћу Идеслејовом, који је умрло у његовом загрљају, јако потресен и да је наушно отступити и Краљини свјетовати да позове на владу Хартигтона. Нема сумње да је влада смрћу омиљеног Идеслеја претријела још већи удар. Из свијех крајева државе јављају се знаци да садашња влада сваки дапом више губи повјерење. Но не надају се многоме ни о преговорима између Харкаурта и Чемберлена.“

„Пол. Кор.“-и јављају из Варшаве да ће тамошња већа утврђења бити на прољеће сва готова. — Скоро

му драго гомила појава може искренути као грађа какве научне специјалности, само ако се каквом чуеном научењаку или учитељу свиди да је испитује, да је обради и да је зачини својим умсвањем.

— Но грађа социјологије тек није „каква му драго“. Закони природног развитка човјечјег друштва имају по себи највећу научну вриједност, и без особитог облика.

— Ипак ти закони тек тада постају науком, кад се научно обраде, кад им научењак даде облик, улије свој ум. Тијех закона било је занто и прије Ручеа, прије Фуријера, прије Мила и Спенсера; на ипак се тек последије тијех мислилаца и психовијех по уму рођака почело зборити о социјалној науци. Социјалне законе дала је природа, социјалну науку, социјологију створио је човјек. Но социјологија престаје бити науком, тек је почиње примјењивати на пренаку друштвенога склопа. Ту престаје социјологија и почиње социјалистичка агитација, престаје наука и почиње сањарија, сањарија најгрђе врсте, јер хоће свој сан силом да претвори у јаву. Силно му се да је неколико благо на, кад се пробуди, — управо и не пробуди се, но још онако бупован, још пола у сну, — раскопава кућу да га нађе.

— Но имају земље и крајеви, гдје је друштвено стање збиља тако да се чује потреба промјене и пренаке.

— Ту се може навала тијех са-

довршена војничка жељезница те везује село Малкињу, у сједличкој губернији, са Брест-Литовским, сматра се у војним круговима као најважнија, јер везује то утврђено мјесто непосредно са Петроградом. Крајем децембра појачале су се посаде на пруској и аустријској граници са 16 запасних батаљона.

„Пестер Лојду“ јављају 3 јан. из Варшаве:

„Бенерао-губернатор Гурко, пријмајући честитке офицерскога кора на нову годину, казао је офицерима, како је срећан што их може увјерити, да ће отацтво ове године престати тропити своје силе у јаловој борби, те да ће голим мачем поразити своје најљуће крвнике. На ту ратоборну изјаву одазвали су се офицери громовитим, одушевљеним „Хура“! —

Пруски земаљски сабор (Landtag) отворен је 3 јан. пријестом бесједом, у којој Цар и Краљ, између осталог, поручује народним посланицима:

„За будућу годину не могу се од њекијех подвозних управа, наиме од жељезничке управе, очекивати досадашњи приходи, и мора се узети да ће из тог извора држава два и по милијона марака мање брати по лани, осим зајма за допуну нагођених прихода.“

Нама се те ријечи чине озбиљније и значајније од горњег брзојава Лојдовога, који може би прорачунан и за — борсу. Кад се тако поуздано јавља, да ће жељезнице 2 1/2 милијона мање носити, онда мора да ће се о државном трошку — возити многи путници.

БИСМАРКОВА ВЕЛИКА БЕСЈЕДА.

Из већег говора књаза Бисмарка у обрану приједлога ц. њемачке владе да се повиси војска на седам година, вадино само ова најзанимљивија мјеста, јер, и ако је свака ријеч од необичне важности и занимљивости, простор нашег листа не би био довољан да обухвати сав говор, од којег је велика бесједа Гледстонова у обрану његовог закона за Иреку једва двојином виша. Књаз Бисмарк је овако зборио царевинској скупштини њемачкој:

„Ви нећете порицати, да се гордијски чвор, у коме су сва права њемачке била запутана, права великијех народа да живе и дишу (Зар само велики народи имају право да живе и дишу? Ур.), да се тај чвор могао расплести само мачем, и да

њара можда разумјети, може се објаснити, по ли ту се не могу оправдати такви покушаји, бар с научнога гледишта никако. Таквог се посла обично не лађају научењаци, но људи савим друге врсте. Научне истине изопаче се у психовијех рукама. „Иде ријеч од уста до уста, па ће доћи у погана уста“. Наука ту изгуби оно што је чини науком, изгуби свој облик, свој дух. И тамо, гдје су садашње друштвене прилике или, ако хоћеш, несприликке, дошле до свога врхунца, може доћи до преиначе само оним путем којим је постало и садашње стање, путем природног развитка. Тај се развитак не да навлаш ни убрзати, ни зауставити. Фаланстерије, мормонске насеобине, општине à la Опајда-Сити, остаје јалови покушаји и у објетованој земљи свијех сањара, и у самој Америци. А камо ли —

— А камо ли у нас, је ли?
— У нас, — не велм, ни да Бог, у Црној Гори, — но ма у ком крају српства, — такве су сањарије двојака заблуда. Прво по себи, по својој природи, а друго, што српско племе има много више, много прече потребе, но да и ово мало животне снаге те му је преостала иза љутијех мука кроз толико вијекова, нетрости на узалудне, јалове огледе. То би значило извршити на народноме тијелу вивисекцију, сјећи и разбучити тијело здрава човјека, да би зараженици у далекој туђини видјели, гдје је легло њихове болести. Јер такви сањари могу се још

је француски рат био само допуна оних бојева, којима се могла створити и ујемчити успостава њемачког јединства, народног живота Нијемаца. Ми немамо потребе рата, ми смо од оних народа о којима је кн. Метерних казао да су „пресити“. Но кад бисмо и имали такве потребе, погледајте само на мирољубиви рад царске владе. — то кажем према иностранству исто као и овдје у скупштини.

„У потоњих 16 година последије француског мира било нам је најпрече, да што дуже очувамо мир, да бисмо утврдили њемачко царство. То неће бити лак задатак. У скупштини су нам тада напомињали да наша политика не ујемчава рим на дуже до највише на четири или пет, можда тек на три године. Ипак смо ево успјели одржати мир 16 година. Свој задатак сматрасмо прво у томе да се измиримо с оним државама с којима смо војевали. У томе се потпуно успјело с Аустријом. Тај смјер владао је још у преговорима мира у Николсбургу 1866. Од тада смо навијек тежили да опет задобијемо наслон на Аустрију те смо га прије за мало били изгубили, но сад га занто савим имамо. Ми стојимо с Аустријом у поузданом, повјерљивом односу, као што то никад не бјеше прије, ни у њемачком савезу, поред свијех писаних уговора, ни за вријеме „светог римског царства“. Ми смо сад расправили сва питања те су од вијекова била спорна узајамним повјерењем и добром вољом. У том погледу дакле уклоњена је свака брига. Но измирење с Аустријом није била једина цијељ нашој помирљивој политици. Ми се сјећамо, да је пријатељство трију источних великијех држава јевропскијех очувало Јевропски мир кроз 50 година, у времену, кад су постали сви они услови те су основали и унаприједили благостање, привредни бољитак и сав научни и технички развитак Јевропе.

„Извори томе потичу из времена кад нам је света алијанса хранила мир. — Не знам хоћемо ли уијети да и сад очувамо мир на толико. Наши су труди у том правцу искрени. Прије свега за то требамо силну војску која би била довољно јака да нам ујемчи нашу рођену самосталност без икојег савезника. У обзиру тијех учинака пређашњег пријатељства између три источна царства ми смо сматрали својим задатком не само измирење са бившим непријатељима, но и обнову пријатељства између садашње три царевине. Наши рођени односи према Русији бјеху при томе навијек пријатни, наше пријатељство с Русијом није се никако прекидало па и данас је то пријатељство узвишено изван сваке сумње. (Са љевиче се чују гласови: чујте! чујте!) Свака се помиса мора одлучно одбити, као да би Русија хтјела навлаш навалити на нас. Од Русије се не мамо бојати ни нападаја ни непријатељске политике, још могу казати, да се тежње пољачкијех посланика, који би иначе у овој скупштини можда гласали против појачања њемачке моћи према навалама Русије, немају ничему надати од руског рата, и ја морам казати истину: Све побуде овоме приједлогу, које се изводе из наши-

којекако разумјети кад снјевају своје снове. Но кад чују од другог да му се што снало, па им се учини да су они сами то снпли и хоће тај сан да остваре по што по то, тада не знаш, да ли ћеш прије да се смијеш лудом послу, или да се љутиш на јалови потрошак времена и снаге, да се љутиш, како грдни снов и туђинаца могу сметати једном дијелу наше народне омладине у остварењу ли је по га сна нашег народног пренорођаја; онога сна те га снјева сав народ, мало и велико, богато и убого, здраво и боно; онога сна те га народни Омир, косовски гуслар, пеће престати снјевати у вјечитој ноћи свога видовитог пљепила, док не разумије да су му га оката браћа угледала на јави.

— Но, хвала Богу, онаквијех сањара туђијех снованама много у српске омладине. Па и они те су се највише истинани таквијем заблудама, сложили су се у првом сукобу, постали су сирова грађа, шака гдиба у рукама оних, који нијесу навикли давати својој грађи ни научног ни умјетничког облика, но који ће претворити ту грађу у изметак својих неситијех прјева.

— Морамо хвалити Бога што је тако. И ако је гадно гледати такву појаву, ипак и такво грдило може уродити лијепијем пошљедицама. Онај дню наше омладине — ма колико мали био, не смијемо га презрети; и колерин је микроб мали, па зарази читаве народе и државе — ништа не може тако растрезити и пробудити из болесних

јех односа према Русији, по моме политичком разумијевању савим су ништаве; ми живимо с Русијом у истом пријатељству као под блаженопочившим Царем и то пријатељство не ће се нарушавати с наше стране.

И рашта бисмо се ми задјеваали с Русијом? С наше стране неће се рушити мир с Русијом; а да ће нас напасти с руске стране, то не вјерујем, па ни то да се траже савезници, да нас у друштву нападне, ни да ће се Русија користити каквом нашом невољом да нас нападне. Руски Цар Александар III. каже навијек отворено што мисли, те кад би се у Русији хтјело прекинути пријатељство, он би био први који би то рекао. Оно није никако немогуће да ћемо и ми имати да бранимо своје добитке још вишим ратом но што је морао бранити Фридрих II, у седмогодишњем рату своје добитке од прва два сиљеска рата. Фридрих II. морао је бранити своје задобитке противу вељијех коалиција; но од тада се јевропска конституција јако промијенила. Ми дакле нећемо имати задјевице с Русијом, већ ако не пођемо у Бугарску да их тамо тражимо.

„Чудновато је да су новине оне странке, која се сада противи приједлогу, прије неколико мјесеца све чиниле да нас улету у рат с Русијом. Ја сам се тада кретио од чуда читајући, како су се страшно новине, као што је (ту Бисмарк спомиње више листова њемачке опозиције) — заузимаху за Бугарску и њеног тадашњега књаза, против Русије. Тако је писао „Берлински Дневник“: „Ако су основе јевропскога мира тако прогресне, да се могу одржати само срством које руши морал, тада је питање, није ли боље здрави ратно тако болесни мир“. (Смијех). На наговарање тијех новина, да ми трчимо у Бугарску, да „dort hinten in der Türkei (тамо отрагу у Турекој, навод из Гетеовог „Фауста“)“ тражимо кавге које овдје не можемо наћи, морам казати, да бисмо ми заслужили да нас рад издајства домовине изведу пред суд, кад бих ја и један часак помислио да се упуштамо у то (смијех и одобравање). Не могу а да не речем да ми је врло мучно било, наћи таку невидовну страст у њемачкијем листовима, да нас нагоним заратити са Русијом. Кад сам први пут читао те декларације — оне су које плачевне, које патетичке — паде ми нехотице на ум она појава из Хамлета, гдје један глумца декламује и лије сузе за Јекубом; он занто лије умјетне сузе, и Хамлет каже — не знам да ли рече ријеч која у нас још није стекла скупштинског права, наиме „поган“, или не — доста да он каже: „Шта је њему Јекуба?“ Што значе те декламације? Што ће нама Бугарска? Ми баш ништа не маримо зато, ко влада у Бугарској и што тамо бива. Ја понављам све оно што рекох о већ отрцаним „костима помораскога гренадира“: цијело бугарско питање није за нас питање рата. Ми не дамо никоме да нам бачи о врат ратни удар, да се с Русијом завадино. Пријатељство Русије нама је важније од пријатељства Бугарске и пријатељства свијех Бугарољуба овдје у нас. Ја се могу

сањарија, по кад види, у што му се прерушише они, за којима су они ђетини безазлено пошпи, они којима су у својој невиности повјеровали, да ће искрено радити, да ће главом уложити у остварење свога сна, а кад овамо, сад и слијепи види, да управо нијесу искрено ни снјевавали, да нијесу ни снјевавали својим сном.

— Но виђи, куд ми залђосмо: Од Јаковљевог — Фараоновог сна — на Фуријера и његове фаланстерије! Од Пители дельфијех и римскијех „жреца“ на научне специјалности! Од Светога Писма на социјологију!

Збиља, како то бива, да разговор не иде навијек оним путем којим је кренуо, те ти се о прву мисао закачују друге, о друге греће и тако даље, док се не сјетиш да се потоња подалеко разлази од прве. Риједак је човјек мислилац који ће остати при једној мисли док је не промозга и не расправи до краја, а да се не закачи о другу. Од куда то?

— И то има свој разлог, врло јасан и оправдан. Прије но што се врнемо „у царство снова“, правнијех, у сну снјеваних снова, не само снова на јави, и то ћемо још испитати, но за данас је доста. Лака ти ноћ! Ја пођох да снјевам. (Наставље се).

Поправке. У прошлом броју имају двије штампарске погрешке у овом чланку. У мјесто aspriци ваља читати aspriца (што се већ види и по приједлогу римска). — У мјесто Фараоног треба Фараоновог.

предати нади, да смо успјели постићи те смо далеко удаљени од вјероватности, завадати се с Аустријом или с Русијом. Нема никаквог повода к тому.

Тешкоћа нашега задатка није у томе да одржимо мир с Аустријом и Русијом, но да га очувамо између њих двојице. Ту је сасвим друга ствар, њих двојица су занета двије силе надметнице и међу њима се суклобљавају интереси, који чине да је теже одржати мир између та два наша пријатеља, што је наша дужност уклањати то могућству те незгоде, бранити мир према задјевичама свесловенске или скупштинске природе, задјевиче те се често појављују у новинама и скупштинама обје државе. При нашим трудима да будемо адвокат мира, долазимо у опасност да ће нас у Аустрији и још више у Мађарској звати Русима, а у Русији Аустријанцима. Но то морамо поднијети, само ако успјемо одржати мир Јевропи.

Исто смо искрено били прегли, послје Француског рата, да се измиримо с Француском. Да ли смо ту тако срећни били као на истоку, то је питање. Ради истока не бисмо вам предлагали оваквог приједлога. Но у Француској ствари стоје другачије. Ја могу зборити само по свом политичком суду, но могу се позвати на то, да радим 36 година у великој политичкој јевропској и да могу показати она времена и оне догађаје, у којима је мој политички суд био добар, особито бољи од суда скупштинеке опозиције која бјеше устала против мене. Питање, како ћемо у будуће стојати с Француском, није мени мање важно од наше себје од Русије и Аустрије, а Италије и Инглеске не спомињем, јер с те стране немамо се чега бојати. При повшењу наше војске не обзирајем се на ту двојицу. Између нас и Француске за то је теже одржати мир, што се између оба народа повлачи дуговјечни историјски процес. Од часа кад се Француска ујединила, почело је питање о граници њемачкој. Од како су нам одузете три владичине: Мец, Тул и Верден, свако је колено њемачко војевало с Французима. Ни сад није престало то непријатељско стање. Ја могу нарећи своје мишљење, да је то у племенској правди Француској. Ми смо са своје стране све учинили да Французе придобијемо. Ми смо свијем жељама Француза изашли на суерет, само не у тој што желе мање више њемачке земље поново освојити. Ми не само да са своје стране немамо никаквог разлога да Французи нападамо, но и не смјерамо да војујемо против ње. Та је мисао сасвим далеко од нас и особито је мени вазда далеко била. Ја сам био задобљан што се лугебуришма ствар 1867 мирно свршила. Како ће у будуће бити миру с те стране, не могу знати. Ја не могу толико загледи у карте бојкој промисли. Ја никак нећу на томе радити да се ратује с Француском, но ипак ће за то тај рат бити, и што каише, тим згодније. Ми смо још 1870 е у повољнијим приликама војевали, но што бисмо били могли 1867. Но ако ће Французи дотле остати на миру, док их ми не нападамо — кад бисмо се у то могли уздати, тада бисмо навјек имали мира. И што бисмо ми могли тра-

жити од Француске? Да ли да још више Францускијех земаља присвојимо Њемачкој? Кад се 1871 о томе преговарало — допустите ми ту историјску опомену — да ли ћемо узети Мец и Белфор, или само једно или друго, говорио сам о томе са Тјером, који ми рече: једно само можемо уступити, или Мец или Белфор. Кад бисмо обоје хтјели, не би миру било вијека. Он је само живо жељео да се ради тих преговора не мора врати у Бордо. Тада сам се разговарао с нашијем војничкијем угледницима, особито с овим високопоштованим мојим пријатељем (маршал Молте): можемо ли пристати само на једно? Одговорих ми: Белфор можемо напустити, Мец никако. Питање је, дали ћемо, ако букне нови рат, бити према Французима са 100.000 војника слабији, или не. Тада рекох: „Узмимо Мец“. Сад смо пред истим питањем, ако букне нови рат, да ли ћемо бити са 100.000 војника слабији но што бисмо могли, или не. Да ли ћете напустити Мец или вриједност Меца, то је од исто тако тешког значаја за нашу сигурност, као да нам не дате 100.000 људи. Ако дакле волите казати Французима: „Ела узмите натраг Мец“, то је од прилике исто, кад биете нам сад одрекли повишицу војске, коју мислимо, по суду нашијех војничкијех зналаца, да требамо.

Ја само понављам: Ми нећемо напаст на Француску, ни у каквој прилици. Има много Француза, којима не би било мило да Французи нападају на Њемачку. Ако знате француску историју, ви ћете ми одобрити кад кажем, да су у Француској у тошкљим часовима навјек рјешавале маљине. Они који хоће рат на нас, гледају за сада да прикрију свој смјер; но њин је задатак да жаре feu sacré (свети огањ), задатак те га је Гамбета овако одредио: ne pas faire la guerre, mais у penser toujours (не водити рата, но навјек мислити на њ). То је и данас знамење француског положаја. Но страховање да ћемо ми напаст Француску неистинито је. Ко тако говори у Француској, зна да каже неистину. Ипак се навјек говори мирољубивом Французу, Жаку Боному, који воли обрађивати своју пшцу но њи у рат, да му проклати Нијемци непрестано пријете те хоће да му отму, не знам што. А овамо и немају ништа што бисмо искали од њих. (Смијех).

(Свршише се.)

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

ЦЕТИЊЕ, 3 јануара.

— Његово Висоцанство Господар и Књаз дошао је на Јован-дан по подне на Цетиње са Њ. Њ. С. С. Књазом Нашледником и Књазом Петром Карађорђевићем. — У петак у јутро врнуо се Господар са Њих. Свјетлостима на Ријеку.

— (Нова пошта). Управитељ Књ. поште г. Нико Дреџун кренуо је у четвртак на *Вир-Пазар* да тамо устро-

ји и отвори нову пошту, која се покажала потребна како за напредну трговину на *Вир* тако и за лијепу нашу Црмницу. Осим тога олакшаће се тим поштанске везе између Ријеке и Бара. Нова пошта почела је радити у суботу.

(Црногорске дописнице). — По варадби Г. Пресједника министарског савјета увешће се и у нашу поштанску службу дописнице (cartes postales), ради олакшице за кратке отворене поруке. За оне државе, с којима Црна Гора има посебни поштански уговор као што је Аустро-Угарека, биће тијем дописницама цијена *два повчића*; за све остале, према оштој међународној погодби, *три повчића*. — Тек буду готове штампареке преправе, као матица за грб и друге, раздаће се свијем поштама на продају.

(Помен покојним јунацима). — Свештеник дупноски, г. Мићо Улићевић, јавља нам, да се на други дан Божића, вао и сваке године, у тамошњој парохијалној цркви Св. Арханђела, давао парастос кнезу *Николи Вучи Ђурову* и седамдесеторици његовијех јуначкијех другова, који су год. 1702-е, за вријеме владике Данила, опозоватеља нашег Владалачког Дома Петровића-Његуша, погинули јуначком смрћу у навали на град Бесац, у Црмници.

(Пастирско писмо). — Загребачка „*Нрвјатска*“ доноси пастирско писмо, којим се *о. Шимун Милиновић*, обслужујућег реда С. Фрање, милошћу божијом и С. Стола апостолаког *привискуп барски* јавља „свим поштованим свећеником и свему вјерноме пуку, његовој пастирској субли пошерењу.“ — У томе писму, између осталог, овако пише пресвјетли прабискуп своме стаду:

„Господин војска“ (Исаи. 5, 16), збиља погледао је оком милосрђа свога на вас „мало стадо“ (Лук. 12, 32). Како но је једноч одабрао славнога Гедеона да са малим четима, у знамењих и чудесих, ослободи Израелићане од робства Малијана; а како харни „Гедеон подиже ондје жртвеник Господу, и нава га мир Господњи, ба до дана данашњег“ (Књ. Суд. 6, 24); тако је одабрао и витешкога Књаза *Никола I.*, Господара јуначке Црне Горе, да малим четима предобије силне и велике војске, ослобађајући народ свој од тешкога робства туђинског притиска, на ово одмах стао и Он подизати „жртвеник помирења“, на кому ће народ слободно жртве Богу свому приказивати.

Затим препоручујем, да свесрдно молите за витешкога и честитога нашега владара, Књаза *Никола I.*, да би га Бог

својом могућом десницом свећерно бранио, са свом Његовом пресјајном књажевском породицом, обдаривши га свим небесним благодатима. Нека Му јаки Бог војсци, увијек побједу над непријатељем пружи, како ће тим бити већа слава бојја и корист народна.“

Књижевне вијести.

„ЈАВОР“ лист за забаву, поуку и књижевност. Власник: Змај Јован Јовановић. Уредник: Др. Илија Опњановић. Год. 1887. Бр. 1. У Новом Саду, 1 Јануара.

Садржај броја 1: Под иконом светог Саве. Пјесма Змајована. — Послије испита зрелости. Приповијетка Косте Николића. — Читају. Пјесма Радована Копутића. — Један по један. Приповијетка пуна сватова. Од Абуказема. — Гдје је љубав, тамо је и Бог. Приповијетка Лава Толстоја. — Уље од Рукице. Од М. Петровића. — Листак: Књижевност. — Биљешке. — Светковине. — Разно. — Књижевне вијести.

„Овим бројем улази „Јавор“ у свој четрнаести годишњи тецај.

С радошћу јављамо пошт. читаоцима, да је књижевник ерски Мита Петровић, који је и до сада био сарадник нашега листа, постао сада сталним унутарњим сарадником „Јавора“, те да ће од сада велики дио свога књижевнога рада у „Јавору“ износити, а особито чланке из природних наука и књижевне оцјене. Осим тога ријенио се њан најомиленији пјесник и власник овога листа, Змај Јован Јовановић, који је такође и до сада радио у „Јавору“, да од сада што чеише за „Јавор“ наше, и опуномоћио нас је, да то у листу и изјавити можемо.

Позивајући штов. публику вацу на претплату молимо да се снаки поштом е тога, да би знали колико нам ваља штампати.

Цијена је листу за Аустро Угареку (и Босну и Херцеговину) на читаву годину 5 фор. За стране земље на четврт године 1 ф. и 50 новч., на по године 3 фор. а на читаву годину 6 фор. а. вр.“

„СТРАЖИЛОВО“ лист за забаву, поуку и књижевност. Власник и уредник Јован Грчић. Година 1887. У Новом Саду 1 јануара.

Садржај броја 1: Изгубљеној нади. Пјесма Драг. Ј. Илија. — Како се Латинче оженило. Слика из Црне Горе. Написао Симо Матавуљ. — * * * Пјесма од Војислава. — Ново доба. Комедија у три чина. Од Милутина Ј. Илија. — О поноћи. Пјесма Јосина Берес. — Филип Вишњић. Од — вића. — Бранич ерскога језика. Александру Сандићу приказао („посветно“) Јован Живановић. — Листак. Писма Вука Стеф. Караџића Лукијану Мушицком. Изноен на јавност Миливоје К. Бранковић. Писмо XXII. — Ковчежић. Гласник. — Позориште и умјетност. — Књижевне биљешке. — Читуља.

Цијена је листу 5 фор. а. вр. на читаву годину, 2 ф. и 50 н. на по год., 1 ф.

ЈЕДНА БИЉЕШКА О ШЊЕПАЊУ МАЛОМЕ.

(Наставак).

Додатак. — „Кад је патријарх Василије пишао архимандрита Авакума к Шњепану у Мание, да му понесе њеке дарове, који су се састојали у разној провизији и њекијем јестиним турским стварчицама, овај архимандрит видио је, да самозванац купује мноштво пшенице и друге провизије и да је наредно својим људима, да дају Црногорцима који к њему долазе, да једу и пију колико год хоће. Окле су му паре и колико их има, — то је непознато. Зна се само, да је он продао у Дубровник једну бриљантима украшену владичанску панацију за седам хиљада мађарија.“

Будући се овдје помиње и патријарх Василије Бркић, који се тада бавио на Цетињу, то ћемо саопштити биљешку арх. Авакума и о њему. Ова се биљешка налази уз биљешку о Шњепану и гласи овако: „О патријарху Василију. — Овај се патријарх родио у Сријемским Карловцима, гдје је и примио калуђерски чин, за вријеме тадашњег ерског патријарха Арсенија Јовановића. После смрти Арсенија, год. 1747, он је отишао у Туреку, у ерски град Пећ. Ту га патријарх Атанасије и Кирило произведу за јенископа, а после и за архијенископа. Најпосље, по смрти два поменућа патријарха, године 1761, он дође и патријаршко достојанство, али је у том чину био на миру само годину и четри мјесеца, јер га неке грчке владике снацу те га Порта отоманска пошаље на острво Кипар у заточенје, гдје је и стојао двије године и седам мјесеца. Пошто су га ослободили, допуштено му је било да и даље може остати у Пећ као патријарх, али он, знајући да га и даље грчке владике неће оставити на миру, дође, год.

1765, у Црну Гору, гдје од тада све до данас живи.“

Ето како очевидац описује Шњепана Малога и његове прве радове у Црној Гори. Ово описане морамо признати за право и истинито и увијети га у историју Црногорску као вјеран опис првијех подвига овога одаважнога самозванца. Описане ово, како видимо из његовог садржаја, чињено је без никакве задње мисли, а баш онако како је било у ствари.

Засто је чудноват и загонетан живот Шњепанов и ко би ма и најмање помогао да се објасни, учинио би велику услугу нашој историји. Хиљада мисала грне чојеку у главу кад слуша народно причање о њему, а још више кад чита ове старе листине, па види како је кога одважни момак заврдио био капу око главе готово цијелој Јевропи.

Писма су његова већином писата неким тајанственим језиком, и пуна некаквих напомена на његово пророчођење.

Тако у једноме писму, ће напомиње на цара Петра III, каже да је могао Бог учинити и да други ко умре мјесто цара, а овај да се спасе. У једноме писму каже, да је много имена скитајући се мијењао и најпосље да се је открио Црногорцима под именом: Руд данија танија, а у другоме писму, из кога ниже приводим неколике ријечи, потписује се именом: Рале Indiania. Цио труд да објасним ове ријечи остао је узалудан.

Ево како Шњепан пише у писму писатоме Млетачком генералном провидуру Рењеру 5 септембра 1767 године:

„Колико ми је пута мој ум говорио да идем другијем путем, али ми то није било могуће, јер морам испунити велику заповијед, која ми је дата од Бога (in forte e gagliardo comando da Dio). Од великога страха немогуће ми је мислити;

овај страх обузима свакојега смртнога — праведнога као и кривца. Чекам одговор од Сената; од њега зависи свезати и развезати језик. Мени нема снаса без тога одговора. По њему ћу управљати моје радње. . . . Још имам да кажем неколике ријечи цару бечкоме и да му докажем, да се код мене налазе божанствена и његова знамења: (Divini e suoi controssegni), знамења неразједелима. . . . Без допуштења Сената не могу показати она знамења. Ако он допушти ја ћу их објавити ошје. Она ће потпуно пеказати оно што ја говорим на половину. . . . У случају успјеха пошљите ми истиниту заповијед, а ја ћу вама предати позиције (li posti). Име и презиме којимају се потписати: Рале Indiania. Ја сам орач који орем, земљу; орем и орају је док не уроди плодом.“ (Штампано га Макушев у „Руском Вјеснику“).

Тајанствена писма са неким далекиим приговорима и још тајанственијим потписима, разне тајанствене изреке, плач при погледу на ерски грб и на портрет цара Петра, пошљање писмоноше у Русију одношјаи његова и прениска са Јосифом II, царека знамења и бриљантека навагија — то је све нешто одвећ мрачно. Осим овога књ. Голицин посланик руски у Бечу пише своме брату, члану Колегије иностраних дјела, једно писмо у коме излаже нешто о тадашњем стању ствари у Аустрији, па у сред писма, ни те ни ове, спраћа ријеч на Шњепана и говори: „на наш Стјонка здравствујет вџ Черногорији.“ Нема сумње да овај Стјонка значи Шњепана Малога. Стјонка то је умањено име од Стјепан, а Руси зову умањеним именом само слуге и своју ђецу, или већ најближе своје пријатеље, а другога назвати тако, била би највећа увреда. Они умањено име употребљавају и онда, кад се двојица разговарају или препишују о трем, обојици добро познатом лицу, па кад оће да се са

неком пронијом или подмијевком о њему одазову. Према овоме могли би закључити, да ријечи „наш Стјонка“ значе, да је Шњепан био познат браћи Голицинима. (Ово је писмо штампано у „Рус. Архиву“).

Све ово и још хиљаду других ствари у стању су довести чојска, да бар за један минут помисли, да збиља Шњепан није био каква „вјенценосна“ глава, над којом је судбина своју грозну игру играла (Шњепан је сам своје име тумачио по грчком Stefanos, што значи вијенац, вјенценосац, а тако је то тумачио народу и Бркић. Осим овога Бркић је говорио, да се Шњепан зове Мали „из смиреија“, по оној пауци јеванђелској: „ко се смири узвијеће се, а ко се узнесе смириће се“).

Но има и сувше разлога, који уклањају ову мисао. Тако н. пр. између осталог, налази се и једна биљешка Еватарине II. о Шњепану (ова је биљешка штампана у „Рус. Архиву“). Она каже, да Шњепан није нико други, до некакав италијанац Вандини, који је дуго служио при Петроградскоме Двору, па је покрао у неког чивутина мноштво бриљантских ствари и побјегао. Кад ово доведемо у везу са Шњепановом панацијом, разумије се ако је била његова, не би била далеко од мисли, да признамо мишљење Велике Екатерине за истинито, али опет имамо доста разлога да то не учинимо бар докле, док се бечки и цариградски архив претресе. У бечком архиву мора се налазити једно писмо, писато Јосифу II, у коме је Шњепан, судећи по његовим истим ријечима, открио сву своју

и 25 н. на четврт године. За Србију и Црну Гору 14 динара или 6 ф. на год.

„ГУДАЛО“ часопис за унапређење гласбе, што излази у Вел. Кикинди, доноси у своме 9 броју за мјесец септембар 1866 године ово: Пјевачким дружинама нашим. Наш прилог. Животописи. Паборци. Као што је „Гудало“ уз сваки свој досадашњи број доносило као прилог по једну композицију из издања друштва „Гусле“ — тако је и уз овај број приложена композиција „Тули“ Змаја Јовановића, самопјев за тенор или сопран са пратњом ситних гуда, хармониума и гласовира од Роберта Толингера.

„Гудало“ излази сваког мјесеца по једаред и уз сваки број имаде по један гласбени прилог. Претплата са прилогом чини 8 ф. и 80 н. годишње. Препоручујемо овај једини српски лист за музику.

ПАМЕТАР

ЗА МЈЕСЕЦ ЈАНУАР.

1. (13) јан. 1807. роди се у Добринцима у Сријему Василије Суботић, старији брат српског писца Јована Суботића. Умро 1869-е год. у Земуну као парох. Писао је „Преглед битке косовопољске“ и др. Преводио је пјесме из Шилера, а и сам је правно стихове.

2. јан. 1199. римски папа пошље свештенике и књиге Вукану, брату српског великога жупана Стефана, потоњег прво-вјенчаног краља, да га науче римској вјери. Вукан је хтио, помоћу папе да влада над свима српским земљама, јер није задовољан био данашњом Херцеговином, коју му је брат дао у државу. У писму свом зове папа Вукана краљем Далмације и Диоклије. Овај Вуканов корак наукао је на Србију силну невољу. Свети Сава помири браћу у земљи поврати поредак и мир, а народ и браћу утврди у православљу.

3. (15) јан. 1804. отворен је у Петрограду педагошки завод, којом приликом говорио је бесједу професор опште историје Григорије Телажић, родом из Моза у Бачкој.

4. (15) јан. 1757. Марија Терезија изда резолуцију, којом се православна општина у Трету подвргава јурисдикцији горњокарловачког српског православног владике.

5. (17) јан. 1837. (прије 50 година) умре у Шапцу Илија Марковић, кнез у Пондерини, савјетник за Карађорђа, понечитељ правде 1811-е год.; послје за Милоша кнез нахије шабачке. Родио се 1762-е год.

6. (18) јан. 1830. умре Ђорђе Магарашевић, професор и новосадекој српској гимназији. Било му је 37 година. Родио се у Алашевцима у Сријему. Вриједан српски писац. Основа је Српски Ђетоние и уредио му је прву 21 свеску. Написао је: Историју јевропских догађаја од 1812 — 1815. год.; Кратку општу историју; многе

тајну. Ово је писмо било послато по истом горепомеутом арх. Авакуму и још неким кадуђерима, који су га предали у Митровицу неким аустријским официјерима, а официјери су дали архимандриту следећу признаницу: „Потписати признајемо, да смо примили писмо од имена књаза Петра Теодоровића из Русије, које је адресовано на име Његовог Величаштва Императора Римског Јосифа II, које нам данас предаде, да га по назначењу предамо, пречасни архимандрит Авакум, што овом признаницом посвједочавамо.“

Митровица 9 фебруара
1768 године.

Граф Фон-Вартенслебен, обер-лајтенант
Фон-Лейтнер, мајор. Матијас, канцелар.

(Још се на признаницама налази један потпис, али га нијесам могао прочитати).

Што је даље било у том писму написано, то ће ваљда дознати онај, ко буде имао прилике да попремеће прашинаве артије бечког архива.

Марко Драговић.

(Наставиће се).

чланке у Ђетониеу. Издао је: Писма Доситија Обрадовића; Дух епископије Доситијевић. У рукопису је оставио недовршен латинско-српско-њемачки рјечник, материјал за историју Словена и Срба, и др.

7. (18) јан. 1704. Фрања II Ракоција позове Хрвате на звјездичку борбу с Мађарима на бегара Леополда I и деспотеку хабебуршку династију, иначе им пријећаше као издајцима огњем и мачем. Хрвати не примише овај позив, јер нијесу хтели да протестаути имају слободу вјере, и 9. (20. фебр. дадоше бегару 15,000 момака у помоћ противу Ракоције.

8. (20) јан. 1831. умре хрватски писац Тома Кошћак, доктор философије.

9. јан. 1078. папа Григорије VIII. одговорио избјегавајући и условно српском (дукљанском) краљу Михаилу, који је од њега искао краљевску круну, на што Михаилу прекине свезе с Римом.

10. (22) јан. 1853. издат је у Србији закон, којим се заводи у Топчидеру прва земљодјелска школа у Србији. Ова школа укинута је 9 (21) јан. 1859.

11. (22) јан. 1799. руски цар Павле I. нареди, да се Црној Гора годишње из руске државне касе даје по 1000 дуката на народне потребе, јер су Црногорци увијек много помагали Русији у ратовима са Турском. Ова се помоћ давала Црној Гори 3 године, али цар Александар I. укине је и тек цар Никола опет је (повећају) ставе исплаћивати.

12. (24) јан. 1852 умре у Бечу универзитетски професор, др Јован Колар, Словак, писац „Славе кћери“ „Узајамности словенске“ и др. Родио се 18. (29) јула 1793.

13. (25) јан. 1807. вицеадмирал Сењавин оде са руском флотом из Босне Которске. Црногорци и Бокељи под митрополитом Петром I. осташе да бране Боку од Француза.

14. (26) јан. 1837. (прије 50 година) умре у Јелисаветграду у Русији Ђорђе Арсенијевић Емануел (Манојловић), руски коњанички ђенерал. Родио се у Вршцу 2. (13) април. 1775. Отац му је био обркнуз Арсеније Манојловић, мати Ана рођена Демељића (од севских ускока). Бед му је дошао из Винеграда, гдје је био обркнуз. Ђорђе је био славан руски војвода, који се особито одликовао против Наполеона и на Кавказу.

15. јан. 1387. (прије 500 год.) удовица мађарска краљица Јелисавета Лаушевица кћи босанског бана Стефана Котромановића, умре у Повограду испод Велебита насилном смрћу у тамници а од приврженика Карла Драчкога.

15. јан. 1587. (пре 300 година) ариц дук Карло пошље свог двореког ратног савјетника Еразма Трауна у хрватску и varaždинску војничку крајину, да управља посао око укрепљавања нарочито код Карловца и Вараждина, Копривнице, Св. Ђурђа, Крижа, Црквене, Дубраве (Dombrg) и Иванца.

16. (27) јан. 1767. наговором фанариотских Грка укине султан Мустафа III. автокефалну охридску патријаршију.

17. (29) јан. 1837. (прије 50 година) умре у Дубровнику Фрања М. Апендини, управитељ лицеја, пијариста. Родио се 26. окт. (6. нов.) 1767 у Поирину у Цијемонту. Писао је латинску грамматику на талијанском и српском („илиреком“) језику, разне расправе о славенском језику и друга дјела историјска.

18. (30) јан. 1811. постаде Доситије Обрадовић чланом државног савјета и попечитељем народне просвјете у Србији.

19. јан. 1129. основана је римокатоличанска бискупија у Сријему.

20. (31) јан. 1744. отворен је српски народни сабор, који је трајао до 14. (25) марта.

21. јан. (1. фебр.) 1734. Сењани Кухачевић, Домазетовић, Демељић, Штаубер и Гојковић начине уговор с ераром, да им он да помоћи на да опреме убојне бродове, којима ће на мору нападати на француске а ишањелеке бродове.

22. јан. (2. фебр.) 1752. руска царица Јелисавета изда српском пуковнику Хорвагу (од поморских граничара) грамату за насељавање у Украјини потиских и поморских Срба.

23. јан. (4. фебр.) 1815 роди се у Осејку садашњи ђаковачки бискуп Јосип Јурај Штроемајер.

24. јан. (5. фебр.) 1808. умре Петар Витковић, парох најпорије јегарски, послје будимски. Родио се у Јегри 20. (31) јула 1754. У Бечу је у 1796 г. био ученик Доситија Обрадовића. Одличан и учен српски православни свештеник. Написао је више дјела, која су пропала у рукопису; мало је само печатано.

25. јан. 1514. султан Мехмед I. погуби влашког војводу Јанкула.

26. јан. (7. фебр.) 1809. роди се у Корупшкјој Матија Мајар, одличан словеначки списатељ и родољуб, свештеник католичански.

27. јан. (7 фебр.) 1771. у четвртак рано, умре од ангине Данило Јакшић, православни владика горњокарловачки.

28. јан. 1499. хрватски губернатор Јован Корвин копиран краља Матије, са 7000 коњаника и нешто пјешака порази код Биетрице у Босни Турке, који су се враћали са плијеном од Шибеника и Книва, отме им све робље и сав илијен и тако их побједе, да од Турака слабо ко утече.

29. јан. (9. фебр.) 1769. руска царица Катарина II. позове хришћане у Турској на оружје против Турака, али јој се одазваше само Црногорци.

30. јан. (11. фебр.) 1817. роди се у Добринцима у Сријему Јован Суботић, одличан српски пјесник.

31. јан. (12. фебр.) 1819. роди се у Панчеву Василије Живковић, одличан српски пјесник, данас прота у Панчеву.

Јан. 1790. ударише Арбанаси на Црну Гору, али бише одбијени са штетом.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Протођакон Ф. Радичевић имао је доброту предати нашеј основној школи 10 комада књига „Мијајло Тадић“, као прилог „Историји Српског Народа“, што је написао вриједни књижевник високопречасни прото Никола Беговић, који је исте књиге младим синовима Црне Горе као подмлатку слободе српске из Карловаца послао; којему са овјем најтоплију благодарност изјављује:

Цетиње, 10 јануара 1887.

Управа опш. цетињске школе.

О Г Л А С.

Српско акад. друштво „Зора“ у Бечу приређује у славу стогодишњице рођења

неумрлог Вука Стеф. Караџића и у спомен срп. гуслара и пјесника Филипа Вишњића на дан св. Саве, 14 (26) јануара 1887, свечану прославу у дворанама Hotel Goldenes Kreuz, VI. Marihilferstrasse 99.

Чист приход намијењен је подизању споменика на гробу Филипа Вишњића.

Добровољни прилози примају се са захвалношћу.

Прије подне у 11 ура свечана служба у капели овдашњег цар. рус. посланства.

О д б о р.

РАСПОРЕД.

1 Поздрав пресједника „Зоре“. 2 Светосавска пјесма, пјева збор. 3 „Вук Стеф. Караџић и његов рад“, говор. 4 Ј. Маринковић: „Хеј трубачу!“, пјева збор. 5 а) St. Heller: „Forelle, Caprice brillante“, б) Славка Атанасијевић: „Fantaisie de Concert, На те мислим“, свира на гласовиру гђца Христина Димитријевићева. 6 „Филип Вишњић и његове пјесме“, говори члан Милан Пећанац. 7 Ј. Маринковић: „Соната G-moll“, свира на гласовиру г. Вл. Петровић, прати га на хармонијуму: г. Ј. Маринковић. 8 а) Д. Јенко: „Спаваши ли“, четворопјев, б) М. Топаловић: „Лаку ноћ“, четворопјев, пјевају чланови словенског пјев. друштва. 9 „Бој на Мишару“, пјесма Филипа Вишњића, пјева уз гусле члан Милан Пећанац. 10 „Пјесма о пјесми“ од Змаја Јована Јовановића, декламује члан Милорад Шимић. 11 М. Топаловић: „У бој“, пјева збор.

Гласовир Безендорферов.

Послије програма свира капела г. Филипа Фарбаха.

Почетак у 7½ ура.

ПОШТАНСКИ ЗИМЊИ РАСПОРЕД

ПОЛАСКА И ДОЛАСКА ПОШТА.

ЛИСТНА ПОШТА

ПОЛАЗИ С ЦЕТИЊА ЗА КОТОР:

у Уторник у 5 ура у јутро	{	Предавање у Понедељник до 5 ура по подне
у Уторник у 11 ура пред подне		Предавање у Уторник до 10½ ура пред подне
у Петак у 11 ура пред подне		Предавање у Петак до 10½ ура пред подне
у Недељу у 10 ура пред подне		Предавање у Недељу до 9½ ура пред подне

ДОЛАЗИ ИЗ КОТОРА НА ЦЕТИЊЕ

у Уторник у 7 ура по подне	{	Раздавање у 8 ура по подне
у Петак у 11 ура пред подне		Раздавање у 12 ура на подне
у Суботу у 11 ура пред подне		Раздавање у 12 ура на подне
у Недељу у 11 ура пред подне		Раздавање у 12 ура на подне

ако пароброд стигне на вријеме у Котор.

ДИЛИЖАНЦА

ПОЛАЗИ С ЦЕТИЊА ЗА КОТОР У УТОРНИК У 5 УРА У ЈУТРО.

Предавање у Понедељник до 5 ура по подне.

ДОЛАЗИ ИЗ КОТОРА НА ЦЕТИЊЕ У УТОРНИК У 7 УРА ПО ПОДНЕ

Раздавање у 8 ура по подне.

ЛИСТНА ПОШТА

полази са Цетиња за Ријеку, Бар, Уцињ, Даниловград, Никшић и Подгорицу:

у Понедељник у 12 ура на подне	{	Предавање до 11 ура пред подне
у Сриједу у 12 ура на подне		
у Суботу у 12 ура на подне		

долази с Ријеке, Бара, Уциња, Даниловаграда, Никшића и Подгорице:

у Уторник у 9 ура пред подне	{	Раздавање у 10 ура пред подне
у Четвртак у 9 ура пред подне		
у Недељу у 9 ура пред подне		

ако пошта стигне на вријеме

ДИЛИЖАНЦА

полази са Цетиња за Ријеку, Бар, Уцињ, Даниловград, Никшић и Подгорицу у Сриједу. Предавање до 10 ура пред подне.

Долази на Цетиње у Недељу. Раздавање у 10 ура пред подне.

Канцеларија је сваки дан отворена од 9 ура у јутро до 12 и од 2 уре до 4 по-подне.

Цетиње, 22. Децембра 1886.

УПРАВА
КЊАЖ. ЦРНОГОРСКИХ ПОШТА.